

Şeddi-i Araban Peşrev

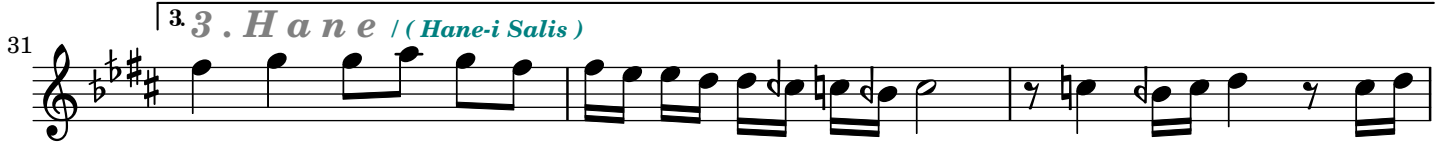
Ney

Tanburi Cemil Bey

Usûlü : Fâhte [20/4]

1. Hane / (Hane-i Evvel) / (Serhane)

Tanburi Cemil Bey

[1873 - 1916]

Türk Musikisi'nin gelmiş geçmiş en büyük virtüözlerinden biri olan Tanburi Cemil Bey, 1873 yılında İstanbul'un Molla Gürani semtinde dünyaya geldi. Üç yaşındayken babasını kaybeden Cemil Bey, amcası Refik Bey'in himayesinde büyüdü. Çalışkan, Terbiyeli, sessiz bir çocuk olmasına rağmen musikiye düşkünlük gibi o zamana göre tehlikeli sayılan bir merakı vardı. Bu nedenle, yalnız Cuma geceleri annesinin yanında kalmak şartı ile Refik Bey'in konağına alındı. Daha o yaşlarda küçük bir tanburi olarak çevresine ünü yavaş yavaş yayılmağa başlamıştı.

Refik Bey'in evi Tanzimat döneminin getirdiği yeniliklerle doluydu. Amcasının çocukları okuldaki derslerinden başka özel hocalardan Fransızca dersleri alıyor, bir Fransız mürebbi tarafından yetiştiriliyordu. Bu eğitim şekli Cemil'in üzerine de olumlu etki yapıyor, bir yandan rüştiyeye devam ederken, bir yandan da genel kültürünü ilerletiyordu. Bu huzurlu hayat Refik Bey'in ansızın ölümü ile alt-üst olmuş, Horhor'daki konak terk edilerek Bakırköy kaymakamı olan amcazadesi Mahmud Bey'in evine taşınılmıştı. Bu arada parasal sıkıntılar da başladı.

Mahmud Bey disiplinli, geleneklere bağlı, biraz katı tabiatlı, düzenli yaşamayı seven bir adamdı. Genç Cemil'in ünü gittikçe genişliyor, hatırlı kimseler tarafından müzik topluluklarına çağrılıyordu. Mahmud Bey yeğenini bu davetlerin çoğuna göndermiyor, pek azına da onunla birlikte gidiyordu. Öğrenimini ihmal etmemesi için dersleri ile ilgileniyor, akşamları sık sık derslerini denetliyordu. Mahmud Bey'in, bir manastır yapımına izin vermediği için, belediye başkanı ile arası açılmış, Bakırköy'den Kartal kaymakamlığına tayin edilmişti. Böylece Cemil Bey iki yıl daha Kartal'da yaşayarak on yedi yaşına kadar Mahmud Bey'in himayesinde kaldı. Onun Humus kaymakamlığına atanması sonucu, annesi Zihniyar Hanım'ın Taşkasap'taki evine döndü. İçkiye bu yıllarda başlamışsa da buna engel olunabilecek bir yol bulunamadı.

Orta öğrenimini tamamladıktan sonra Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne (Mülkiye'ye) kaydoldu. İki yıl devam etmesine rağmen yarıda bıraktı. Burada Mustafa Nezh Albayrak ve Tanburi Ali Efendi'nin oğlu Aziz Mahmud Bey'le sınıf arkadaşlığıydı. Hariciye Nezareti'nde "Hariciye Umûr-i Şehbenderiye Kalemi"nde memuriyet hayatına atıldı. Uzun yıllar burada çalışmasına rağmen bu memuriyeti benimseyememiş, hariciyeciliği bir meslek olarak kabul edememişti. 1908'de Meşrutiyetin ilânından sonra yapılan kadro kısıtlaması sırasında, Dr. Hamid Hüsnü Bey'in aracılığı ile, Hariciye Umûr-i Şehbenderiye müdürü İsmail Hakkı Bey'i ikna ederek sekiz yüz elli altın lira tazminat aldı, kadro dışında kalarak görevinden ayrıldı.

Annesinin ve yakınlarının ısrarlı isteği üzerine 1901 yılın da, Defter-i Hakanî müdürlüğünden Nazif Bey'in kızı Şerife Saide Hanım'la evlendi. Şerife Hanım'ın annesi Eflaknur Hanım da, Cemil Bey'in annesi Şehniyar Hanım gibi Adile Sultan'ın saraylılarındandı. Cemil Bey evlendikten sonra Cağaloğlu Şeref sokağında bulunan yeni bir eve taşındı. Bu iki ayrı dünyaların insanları arasında uyumlu bir evliliğin bulunmadığını Mesud Cemil'in verdiği bilgilerden anlıyoruz. Bir tarafta kendisini sanata adayan ve toplumun malı olmuş bir sanatkar, diğer taraftan bunu bir türlü kabul edemeyen, anlayamayan, kocasına tam anlamı ile âşık bir kadın vardı. Her ikisi de evliliğin kendilerine yükleyeceği bazı külfetlerin ve sorumlulukların farkında değillerdi. 1902 yılının bir kış gününde oğlu Mesud Cemil doğdu. Bundan sonra Cemil Bey'in hayatı evinden çok dostlarının çevresinde sürüp gitti. Memuriyet hayatından çekildikten sonra dostlarının yardımı, plak çalışmalarından elde ettiği gelirler ve öğrencilerinin katkılarıyla geçinebildi. Cağaloğlu'ndan Sineklibakkal'a, Katip Musluhiddin mahallesine taşınmışlardı. Son yıllarında çevresinde bulunan insanlardan da uzaklaştı. Evinin bahçesi içinde bulunan "Uzletgâh" dediği ayrı bir evde yaşar olmuştur.

1914 yılında I. Dünya Savaşı başlamış, o da her Türk vatandaşı gibi askere çağrılmış bedel vermişti. Askerlik muayenesi sırasında doktor durumundan kuşkulmuş, bir başka doktora görünmesini salık vermişti. Yapılan muayene sonun da, uzun süren bir soğuk algınlığı sanılan hastalığın "Akciğer Veremi" olduğu anlaşılmıştı. Durum "İttihat ve Terakki Partisi"nin ileri gelenlerinin kulağına kadar gitti.

Musikişinas bir doktor olan ve Cemil Bey'in yakın dostu Hamid Hüsnü Bey aracı edilerek bir sanatoryuma yatırılması teklif edildiyse de buna Cemil Bey razı olmadı. İsviçre'ye gönderilmesi için yapılan tavsiyeyi de kabul etmedi. Hastalık kısa sürede ilerlemiş, önce birinde iken her iki ciğere de yayılmıştı. Nihayet 1916 yılının Temmuz ayının yirmi sekizinci gününü yirmi dokuzuncu günü ne bağlayan gece yarısından sonra eşini uyandırdı: " - Vakit geldi yirmi beş sene rindane yaşadım. Öldüğüme teessüf etmiyorum lakin sizin için bád-ı ızdırap oldum. Affediniz kendinize ve Mesud'a iyi bakınız. ..Diyerek hayata gözlerini yumdu. Pek az kimse ile kaldırılan cenazesi Merkezefendi mezarlığında toprağa verildi. Bunların arasında Rauf Yekta Bey'le Columbia plak şirketinin sahiplerinden Herman ve Julius Blumenthol kardeşler de bulunmuştu. Bu mezarın yeri bugün bilinmiyor.

Fahte: Güvercin demektir.

a) 20 zamanlıdır.

b) Bir dört zamanın iki 6 zaman ve sonda yine bir 4 zamandan veya başka bir deyişle, bir Sofyân iki Yürük Semâi ve yine bir Sofyân'dan yapılmıştır (4+6+6+4=20). Usûlü meydana getiren parçaların her birinden sonra noktalı ve 20. zamanın sonunda ise düz kalın veya iki ölçü çizgisi çekilmelidir.

c) 20/4'lük ikinci mertebesi kullanılmıştır (Zencir usûlünde yer alan ikinci usûldür).

d) Pişrev, ilâhi ve bestelerde kullanılmıştır.

Fahte Darb Usûlü

[20 / 4] m e r t e b e s i

- 1 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 4 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 5 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 6 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Zayıf]
- 7 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 8 . Darb : (Ta-Aa) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 9 . Darb : (He-Ek) / [2 Zamanlı ve Zayıf]
- 10 . Darb : (Tek) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 11 . Darb : (Kâ) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 12 . Darb : (Tek) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 13 . Darb : (Kâ) / [1 Zamanlı ve Zayıf]

1) ' Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ', M. Hurşit UNGAY

2) ' Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri-Kudüm Vebeleri ' İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]